

NOILE COORDONATE ALE GLOBALIZĂRII ȘI INTEGRĂRII REGIONALE: REDIMENSIONAREA PARTENERIATULUI EUROMEDITERANEAN

Dr. Marcel MOLDOVEANU

The increasingly strong process of interdependence between globalization and regionalization - in the context of the end of the bipolar power at world level - has engendered a new philosophy regarding the evolution of the world, a reconsideration of the strategy of political and diplomatic, economic and also cultural and human relationships.

In my opinion, in a multipolar world, that will bring into the first line of international relations new big actors of regional and universal vocation (China, Rusia, Brasil, India), the European Union will play an extensive role in participating at the geostrategic, regional and global equilibrium, through promotion of an „open diplomacy” that will allow – by dialogue and cooperation – the resolving more rapidly and efficiently the great challenges of the beginning of the century and millenium: the reduction of the great development gaps, the regional and global security, in a very solid economic background.

A new dimension of the EU enlargement policy at regional scale is represented by the cooperation relations and the attraction into the European circuit of material and spiritual values of the countries in the Central and Eastern Europe.

In the context of deepening the interdependence and complementarities at regional and global level, more focus should be put on the viable ways and modalities to intensify the cooperation in the Danube-Black Sea and Euro-Mediterranean geo-economic and strategic areas.

The two big geo-strategic regions of the world belong to the same civilization and are subject to similar changes as the other regions of the world, despite some specific features of history and culture.

The intensification and diversification of the cooperation at the Central and South-Eastern European level, as well as the Euro-Mediterranean and Danube-Black Sea region, does not represent an alternative to the general objective process of integration into the Euro-Atlantic structures, but a complementarity meant to support the material and human efforts of the participants to the cooperation agreements, to a more rapid development and modernization of the economic-social structures.

Key words: - globalization and regional integration; partnership and international cooperations;

JEL classification: F15; F41; O 52; O53; O54; O55

Dr. Marcel MOLDOVEANU este cercetător științific gradul I, coordonator Program de cercetare “Globalizare și integrare regional”. Este onorat cu Premiul Academiei Române, “P.S. Aurelian” pentru cartea de autor “Mersul limii la cumpăna dintre milenii”, la data de 23 decembrie 2005. A publicat de asemenea alte cărți și articole în reviste ale Academiei Române și în alte reviste de prestigiu din Serbia, Muntenegru, Ungaria, etc: “Europa-Maghreb în contextual globalizării”, și “Maroc” . Este profesor asociat la Universitatea Petrol-Gaze din Ploiești și vicepreședinte al Societății de prietenie România-Africa

1. GLOBALIZARE ȘI INTEGRARE REGIONAL LA ÎNCEPUT DE SECOL XXI

Evoluția lumii la început de secol și mileniu evidențiază redimensionarea relațiilor de cooperare economică, politico-diplomatică și cultural-umană, la scară regională și mondială.

Accentuarea procesului de interdependență între globalizare și integrare regională în contextul amplificării parteneriatului economic și geostrategic interregional, conduce, fără îndoială, la armonizarea politicilor economice și sociale naționale cu reglementările internaționale, în domeniul fluxurilor comerciale, tehnologice și financiare, cu trimitere spre componența ecologică a dezvoltării și impactul economico-social al migrației populației.

Actuala criză economică și financiară globală impune drept imperativ major mai buna „descifrare” și interpretare, de jure și de facto, a dinamicii procesului de liberalizare a comerțului, mondializării capitalului, internaționalizării producției, a rolului deosebit de important al Societăților Transnaționale și al Investițiilor Străine Directe în economia mondială.

Putem spune că, în contextul noilor provocări ale globalizării, lumea economică nu mai poate fi considerată ca fiind divizată între „lumea dezvoltată” (concentrată pe industria și marketingul produselor de înaltă tehnologie) și „lumea a treia” – în accepțiunea unor analiști – tradițional producătoare și exportatoare de materii prime, cu o industrie de substituie a importurilor - în condițiile în care unele țări, considerate în curs de dezvoltare, înregistrează o dinamică susținută a economiei, cu o industrie eficientă, orientată în mare măsură spre export.

În noua configurație a raporturilor de putere la scară mondială, care aduce în prim planul relațiilor economice și politico-diplomatice noi actori cu vocație universală (China, Rusia, India, Brazilia și, de ce nu, într-o perspectivă nu prea îndepărtată, Africa de Sud), SUA trebuie să analizeze modalitățile prin care își va putea menține (cum și cât timp?) poziția dominantă la nivel mondial, în domeniile economic, militar, tehnologic și științific. FMI estimează pentru anul 2010 ritmuri de creștere economică ridicate pentru China (8,5%) și India (6,5%).

Oameni de știință și cultură, cu vocația universalității, acreditează în tot mai mare măsură ideea că raporturile de putere mondială s-au schimbat fundamental. În opinia Prof. Andras Inotai (director al Institutului de Economie Mondială al

Academiei Ungare de Științe)²⁰, centrul de creștere al economiei mondiale se polarizează pe axa Uniunea Europeană, Spațiul Nord - American și Spațiul Asia-Pacific, reprezentat de Japonia, China și India²¹.

Europa și SUA - afirmă prof. Ethan Kapstein – împărtășesc aceleași principii și valori ale democrației și ale evoluției economice, sociale și culturale, prin mai buna conjugare a eforturilor materiale, financiare și tehnologice la scară globală, în perspectiva unei mai rapide reduceri a decalajelor „Nord-Sud”.

Reflectând asupra criticii societăților coexistente, profesorul Tudorel Postolache afirmă, în lucrarea sa de referință „Vers un idéal praticable”, că „economii încearcă să tempereze excesele istoricilor cu privire la critica acumulării primitive, creând, astfel, o premisă pentru critica societății capitaliste (secolul XX) de către o a doua generație a criticii, care pune accent pe schimbarea capitalismului în vederea reformării sale prin definirea rolului stat-națiune. Mai mult – afirmă prof. Tudorel Postolache – o a treia generație conferă criticii o nouă dimensiune, respectiv nu numai aceea de a explica și de a schimba lumea, ci mai ales pe aceea de a o conserva. Această a treia generație a criticii reliefează drept prioritate interesul general-uman de prezervare a spațiului. Pentru prima dată, capitalismul este considerat ca manifestând superioritatea sa intrinsecă, nu în raport cu „socialismul real” sau cu formațiunile economico-sociale precedente, ci în raport cu el însuși. În acest cadru, singura sa resursă o reprezintă capacitatea de autoperfecționare, respectiv disponibilitatea sa de a se reforma continuu²².

Abordând problematica globalizării și a politicilor economice, prof. Mugur Isărescu evidențiază, în „Reflecții economice”²³ principalele tendințe și caracteristici ale acestui fenomen definitoriu al evoluției vieții economice și sociale și anume: intensitatea și rapiditatea deplasării șocurilor externe (și impactul acestora asupra evoluțiilor economice la nivel național); suprapunerea globalizării pe o regionalizare accentuată; efectele impunerii rațiunilor globale sau regionale asupra

²⁰ Andras Inotai, „Towards the New Europe: some reflections about the consequences of Eastern Enlargement”, în volumul *Globalization, European Integration and Economic Transformation*, Institute for World Economics of the Hungarian Academy of Sciences, Budapesta, 2005, pag. 11.

²¹ Ethan Kapstein, „La révolution de l'information et la facture, revista *Géoeconomie*, nr.16/2000-2001, Paris, pag.76.

²² Tudorel Postolache, „Vers un idéal praticable, Notes et Reflections”, Ed. Academiei Române, București, 2007, pag. 61-62.

²³ Mugur Isărescu, „Reflecții economice”, Academia Română, Centrul Român de Economie Comparată și Consensuală, Ed. Expert, București, 2001, pag. 76-78.

domeniilor considerate sensibile (agricultura, forța de muncă; elaborarea politicilor economice).

Există, fără îndoială, *“rezistență la mondializare”*. Sunt invocate fenomene de *“marginalizare”*, *“defavorizare”* sau dificultăți în procesul de ajustări structurale, care creează acute probleme sociale: șomaj, inegalități în ceea ce privește veniturile și șansele etc.

Potrivit paradigmei pieței – afirmă Thierry de Montbrial – nu este posibil să se elimine șomajul structural decât prin adaptarea pieței muncii – sau a piețelor de competențe – la condițiile epocii și prin respectarea rigorilor legii cererii și ofertei²⁴

Coordonatele fundamentale ale globalizării rezidă, în esență, în explozia tehnologică și informațională și amplificarea procesului de liberalizare a comerțului și a fluxurilor financiare, în creșterea, fără precedent, a rolului Societăților Transnaționale și a Investițiilor Străine Directe (I.S.D.) în evoluția economiei mondiale, în internaționalizarea producției industriale, precum și în amplificarea componentei ecologice a dezvoltării. Noile dimensiuni ale globalizării reflectă, totodată, amplificarea procesului de integrare și de cooperare internațională²⁵.

2. Deschiderea Uniunii Europene la scară regional și globală

Uniunii Europene îi revine, indubitabil, un rol fundamental în noua construcție economică și instituțională mondială, prin promovarea unor forme viabile de cooperare și parteneriat geo-economic și strategic la nivel regional și la scară globală, care să contribuie la depășirea mai rapidă a dificultăților economice, prin intensificarea fluxurilor comerciale și investiționale la ansamblul marilor spații geo-economice ale lumii și prin eficientizarea activității economice la nivelul organismelor integraționiste regionale.

Consiliul European – organizat sub egida președinției franceze, în zilele de 11-12 decembrie 2008, la Bruxelles – a avut, ca subiect principal problematica crizei

²⁴ Thierry de Montbrial, „Acțiunea și sistemul lumii”, Academia Română, Fundația Națională pentru Știință și Artă, Ed. Expert, București, 2003, p.328

²⁵ Marcel Moldoveanu, „Evoluția procesului de integrare și cooperare la scara spațiilor geoeconomice Euromediteranean, Asia-Pacific și ex. Sovietic”, volumul Dezvoltarea Economică a României, vol. II, Ed. Academiei Române, București, 2005, pag. 953-954.

economice și financiare globale și efectele, prezente și potențiale, ale crizei asupra țărilor membre ale Uniunii Europene.

Membrii Consiliului European au examinat „Pachetul de măsuri pentru redresare economică”, propus anterior de către Comisia Europeană, și au încercat să evalueze căile și modalitățile viabile de răspuns la provocările actualei crize economice și financiare, prin limitarea efectelor acestui fenomen la ansamblul Uniunii Europene.

Deblocarea Tratatului de la Lisabona (intrarea în vigoare și funcționarea Tratatului – în litera și spiritul acestuia – începând, cu data de 1 ianuarie 2010, adoptarea „Pachetului energie – schimbări climatice, limitarea efectelor crizei, stoparea și prevenirea unor conflicte militare reprezintă imperative majore, în perspectiva consolidării economice și instituționale a edificiului european”.

Problemele privind creșterea economică și surmontarea dificultăților generate de criza financiară globală și, în această perspectivă, redimensionarea Parteneriatului Transatlantic, Parteneriatului Euromediteranean și a Parteneriatului Estic, considerate priorități majore în cadrul strategiei de politică externă a Uniunii Europene, au făcut obiectul Reuniunii Consiliului de Afaceri Generale și Relații Externe, organizată în ianuarie 2009, la Bruxelles. Summitul G-20 (Pittsburg – SUA, 24-25 septembrie 2009), evidențiază necesitatea accelerării și redimensionării relațiilor de cooperare și parteneriat, regional și global, pentru susținerea creșterii economice și prevenirea crizelor financiare, prin implementarea unor programe viabile de stimulare a economiei și mai buna reglementare a piețelor de capital.

3. PARTENERIATUL EUROMEDITERANEEAN ÎN CONTEXTUAL GLOBALIZĂRII ȘI INTEGRĂRII EUROPENE

Spațiul mediteranean, zonă de confluență a marilor civilizații universale, prezintă o deosebită importanță economică și geostrategică la scară regională și globală²⁶. Aflată la confluența a trei continente și la proximitatea unora dintre cele mai bogate regiuni ale lumii, Mediterana reflectă osmoza diferitelor civilizații, religii,

²⁶ Marcel Moldoveanu, „Mersul lumii la cumpăna dintre milenii”, Academia Română, Centrul Român de Economie Comparată și Consens, Editura “Expert”, București, 2003, pag 107.

tradiții economice și politice, dar trasează și "hotare între lumea islamică și cea creștină, între lumea dezvoltată și subdezvoltată, între democrație și totalitarism"²⁷.

Evoluția relațiilor economice între țările sud-mediteranene și Uniunea Europeană (în contextul amplificării acordurilor de asociere), evidențiază evoluții pozitive privind intensificarea fluxurilor comerciale și investiționale, controlul migrației, populației implicit a exodului forței de muncă, soluționarea unor probleme de mediu, dar și importante distorsiuni, cu efecte negative asupra echilibrului balanțelor comerciale și de plăți la nivelul țărilor din Africa și Orientul Mijlociu. Dimensiunile ecartului între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare se regăsesc și în domeniul cultural-științific.

Perpetuarea unor fenomene de instabilitate politică și de insecuritate regională ar putea pune, însă, în cumpănă noua arhitectură a relațiilor de cooperare și a procesului de integrare europeană.

În virtutea acestor realități, Uniunea Europeană caută soluții viabile pentru reconfigurarea cadrului de cooperare și parteneriat cu țările sud-mediteraneene, statuat pe relația „dezvoltare-mediu”. În această perspectivă se înscrie și inițiativa anilor 2005-2009 de creare și funcționare a unei noi structuri instituționale denumită „Uniunea pentru Mediterana”.

“Uniunea pentru Mediterana” are drept obiectiv economic și geostrategic redimensionarea relațiilor de cooperare și de parteneriat la scară regională, prin armonizarea politicilor economice și implementarea unor proiecte de dezvoltare în țările nord și sud-mediteraneene, răspunzând, astfel, marilor provocări ale globalizării.

Strategia cooperării impune evidențierea unor noi căi și modalități eficiente de dezvoltare economic-socială, prin conjugarea eforturilor materiale, tehnologice și financiare la nivel național și internațional, care să permită reducerea progresivă a marilor decalaje de dezvoltare între țările nord-mediteraneene – membre ale Uniunii Europene și țările sud-mediteraneene (din Africa și Orientul Mijlociu), țări aflate în proces de adaptare la exigențele, economice și politico-diplomatice, europene.

Între cele două regiuni mediteraneene există un evident decalaj de dezvoltare economică, cu un puternic impact social: Produsul Intern Brut (P.I.B.) pe

²⁷ Slobodan Pajovic, “Cadrul noilor forme de cooperare regională în spațiul mediteranean”, Conferință internațională Kotor-Muntenegru, 1996.

locuitor reflectă un raport de circa 1 la 10. În virtutea analizelor OCDE, modernizarea și eficientizarea economiilor țărilor sud-mediteraneene ar trebui să conducă la crearea unui număr de peste 40 milioane de locuri de muncă în perspectiva anilor 2025, ceea ce ar putea contribui la reducerea actualului nivel al șomajului.

Trebuie spus că dificultățile economice sunt amplificate și de fluxul redus al investițiilor provenite din partea țărilor membre ale Uniunii Europene. Ponderea UE în volumul investițiilor în regiunea sud-mediteraneană reprezintă numai 2% din volumul total al investițiilor europene; comparativ cu SUA (20%) și Japonia (25%). Este elocvent faptul că SUA consideră Mediterana drept spațiu strategic vital în ecuația raporturilor de putere la scară mondială.

Invazia Kuweitului de către Irak și destrămarea URSS au contribuit, în opinia prof. francez Georges Corm (autor al cărții „La Méditerranée, espace de conflict espace de rêve”, Editura L’Harmattan, Paris, 2002), la erijarea Statelor Unite în postura de girant exclusiv al situațiilor conflictuale din spațiul mediteranean și din proximitatea acestuia²⁸.

Consider că putem fi de acord cu opinia autorului, conform căreia Uniunea Europeană și statele membre mediteraneene sunt determinate să accepte un rol politic secundar în spațiul mediteranean și să acționeze cu prioritate în direcția intensificării dialogului intercultural, soluționării problemelor de mediu, controlului migrației și liberalizării comerțului.

Proiectul „Uniunea pentru Mediterana” – inițiat de președintele Franței, Nicolas Sarkozy, în perioada companiei prezidențiale, reluat prin discursul său de la Tanger (Maroc) din 23 octombrie 2007 și coroborat cu „Apelul de la Roma”, lansat în același an de către Franța, Italia și Spania – preconizează statuarea unei solidarități de facto în spațiul mediteranean, prin dialog pertinent asupra modalităților de realizare a unor mari proiecte economice de interes comun.

Crearea cadrului instituțional și definirea principiilor care să guverneze proiectul, și care, într-o mai largă accepție, ar putea fi denumit „**Procesul de la Barcelona: Uniunea pentru Mediterana**”, au constituit subiectul sesiunii Consiliului European din 13-14 martie 2008, organizată ca urmare a Acordului franco-german (3 martie 2008). Proiectul are ca vocație regândirea modalităților de cooperare în spațiul mediteranean, în virtutea **documentelor adoptate cu ocazia**

²⁸ Corm Georges, - “Foire d’empoigne autour de la Méditerranée», în Le Monde Diplomatique, Paris, iulie 2008

Coferinței euromediteranene de la Barcelona (1995), Conferință care a etalat principiul parteneriatului Nord-Sud, în cadrul unei abordări regionale și globale²⁹.

Conferința de la Barcelona – cu participarea miniștrilor de externe din cele 15 state membre ale Uniunii Europene la aceea dată și 12 state sud-mediteraneene – a deschis calea unui proces ale cărui origini se află la finele anilor `80, când Comisia Europeană a lansat un mesaj edificator cu privire la faptul că „noua configurație politică și statală din spațiul central și est-european nu poate estompa atenția care trebuie acordată Sudului (n.a. țările situate la Sud de Mediterana).

„**Comisia Economică ONU pentru Europa**” evidențiază, de altfel, necesitatea intensificării eforturilor statelor din regiunea mediteraneană în direcția intensificării cooperării în domeniile economic, social, cultural și protecției mediului, cooperare considerată drept fundament al securității regionale.

Este edificator faptul că „**Declarația de la Barcelona**” a reliefat angajamentul Uniunii Europene în definirea unei politici eficiente de cooperare în spațiul euromediteranean, care, prin armonizarea pozițiilor, să țină seama de interesele comune. În virtutea spiritului de parteneriat se impune **statuarea unui dialog multilateral** asupra unor programe complexe de acțiune, în baza unui calendar de activitate bine definit.

„Declarația de la Barcelona” reliefează coordonatele definatorii ale cooperării multilaterale (plecând de la acordurile politice, economice, sociale și culturale) și bilaterale (concretizate prin acorduri semnate între Uniunea Europeană și fiecare țară sudmediteraneană în parte, în raport cu particularitățile naționale).

- **Vocația „Uniunii pentru Mediterana”** redimensionează obiectivele „Declarației de la Barcelona” prin reliefaarea următoarelor deziderate:

- ✓ intensificarea dialogului politic la nivel de șefi de stat și de guvern (prin organizarea de întâlniri la nivel înalt la un interval de doi ani);
- ✓ instituirea unui parteneriat viabil între membri structurilor instituționale, prin asigurarea unei co-președinții (o țară membră a Uniunii Europene și o țară nemembră) și a unui secretariat;
- ✓ lansarea de proiecte cu dimensiune regională, deschise participării tuturor partenerilor, prin implicarea în mai mare măsură a sectorului privat.

²⁹ Le Nouvel Espace Economique Euromediteranéen, document elaborat de Comisia Europeană, Bruxelles, 1996.

Finanțarea va fi asigurată din resurse publice, private, precum și din fonduri comunitare.

Un element de referință în evoluția relațiilor de cooperare îl constituie, fără îndoială, **Forumul Economic și Financiar pentru Mediterana**, în cadrul căruia a fost dezbătută, în anul 2009, problematica cooperării energetice între țările maghrebiene³⁰ și Uniunea Europeană³¹. Proiectele de anvergură privesc promovarea cooperării, prin interconectarea conductelor de gaz și a rețelelor electrice în bazinul mediteranean (Algeria-Spania, cu o capacitate de 2000 MW și Algeria-Italia de 1000MW) ceea ce va conduce la securizarea aprovizionării cu energie. Inițiativa are ca referință Protocolul semnat la Roma (în anul 2003) de către Comisia Europeană cu Algeria, Maroc și Tunisia și ca obiectiv crearea pieței maghrebiene de electricitate. Proiectul urmează a fi finanțat de către Uniunea Europeană. Relevante sunt, de asemenea, proiectele de construcție a unor conducte de transport a țițeiului și a gazelor naturale: Medgaz (Algeria-Spania) - cu finalitate în anul 2010; Galsi (Algeria-Italia) - ale cărui lucrări vor demara în anul 2010; gazoductul Transsaharian (cu o lungime de 4.200 Km), care va face legătura între Nigeria și Europa - pe ruta Niger - Algeria . Acestor proiecte li se adaugă gazoductul „Duran Farel (Algeria-Spania), via Maroc și „Enrico Mattei (Transmed): Algeria-Italia, via Tunisia, cu o capacitate de transport estimată la 32 milioane mc. gaz/an.

Este edificator, faptul că negocierile cu țările „chemate” a fi membre ale Uniunii pentru Mediterana sunt coordonate de către Consiliul European și au obiectiv elaborarea normelor de funcționare și de competență a noilor instituții.

Procesul de cooperare reflectă și **dimensiunea politică a parteneriatului**³², axată pe soluționarea conflictului teritorial israeliano-arab. Implicarea SUA în asigurarea stabilității și securității, într-un spațiu considerat de importanță strategică globală, se concretizează prin organizarea succesivă a unor reuniuni la nivel înalt la Casablanca, Amman, Cairo și Qatar, cu participarea liderilor politici și a oamenilor de afaceri. Urmare a dialogului, se înregistrează o amplificare a angajamentelor economice și financiare ale Comisiei Europene, precum și a Băncii Europene de Investiții (BEI) în regiunea sud-mediteraneană.

³⁰ Maghreb: Algeria, Maroc, Tunisia, Libia, Mauritania

³¹ Diplomat Club, nr. 4-7, București, 2009, pag 11

³² Francis Ghiles, „Actualités du dialogue euromediterranéen », în Le Monde Diplomatique, Paris, nov. 2000.

Fluxurile financiare și asistența tehnică au menirea să contribuie la accelerarea politicilor de ajustări structurale și de modernizare instituțională. Un obiectiv major îl constituie realizarea convergenței la ansamblul regiunii mediteraneene, prin edificarea unor structuri instituționale omogene, adecvate economiei de piață (libera circulație a capitalurilor, gestiunea riguroasă a finanțelor publice, independența băncii centrale și funcționarea normelor morale în domeniul financiar-bancar).

Întrebarea care se pune este și aceea de a evalua în ce măsură convergența instituțională va antrena și pe aceea a calității vieții, prin reducerea marilor decalaje în dezvoltare, perpetuate de-a lungul anilor la scara spațiului euromediterranean.

Realizarea și funcționarea unui pact viabil de securitate și de cooperare reprezintă, în viziunea Uniunii Europene, pilonul principal al arhitecturii viitorului spațiu mediteranean de liber schimb. Realizarea, în perspectiva anului 2010, a unei Zone de liber schimb, care să fie compatibilă cu reglementările Organizației Mondiale a Comerțului, precum și cu acordurile comerciale bilaterale, impune intensificarea procesului de deschidere și de adaptare progresivă a economiilor sud-mediteraneene la noile dimensiuni ale spațiului integraționist european, ceea ce implică eliminarea progresivă a barierelor tarifare și netarifare din calea comerțului exterior.

Este relevant faptul că volumul comerțului țărilor sud-mediteraneene cu Uniunea Europeană reprezintă 70% din volumul total al comerțului lor exterior, ceea ce se traduce printr-un ridicat grad de dependență și creează vulnerabilități conjuncturale majore.

Menținerea la un nivel ridicat a taxelor vamale la ansamblul țărilor membre ale Uniunii Europene pentru un mare număr de produse exportate de țările sud-mediteraneene a redus, în mare măsură, posibilitățile acestor țări de a beneficia pe deplin de avantajele create de procesul de integrare europeană. Considerat ca având un grad sporit de sensibilitate, comerțul cu produse agricole urmează o cale de liberalizare treptată, prin acces preferențial și reciproc, în perspectiva atingerii unui mai ridicat grad de complementaritate, în raport cu potențialul economic al parteneriatelor de dialog.

Acorduri de aderare la zona euromediterraneană de Liber Schimb au fost semnate de Maroc, Egipt, Iordania, Algeria, Tunisia și Siria (n.a. acord neratificat, încă, din rațiuni politice). Un moment de referință în relațiile de cooperare între Uniunea Europeană și Maroc îl constituie adoptarea documentului intitulat „Statut

avansat în relațiile economice și politico-diplomatice”. Documentul a fost semnat cu ocazia celei de a 7-a sesiuni a Consiliului de Asociere U.E.-Maroc, care a avut loc la Luxemburg la data de 13 octombrie 2008. De reliefat faptul că „statutul” reflectă existența unui cadru general, care va jalona relațiile Maroc-UE în domeniile politic, economic (cu accent pe schimburile comerciale), cultural și de securitate (lupta împotriva terorismului, traficului de droguri și a imigrației ilegale).

Documentul adoptat are ca obiectiv regândirea arhitecturii actualului Acord de asociere UE-Maroc printr-un mai accentuat proces de liberalizare a comerțului, în perspectiva integrării Marocului pe piața internă a UE și asocierea țării la politica europeană de securitate comună. Statutul va facilita, totodată, participarea progresivă a Marocului la activitatea unor agenții specializate și la realizarea de programe europene. Statutul avansat constituie un reflex al politicii guvernului marocan de realizare a reformelor structurale în Maroc, pe coordonatele dinamicii economice și sociale, modernizării și deschiderii spre cooperare internațională. De menționat, totodată, că Turcia a semnat un acord de Uniune vamală cu UE, în rațiunea îndeplinirii dezideratului său de a deveni membră a comunității europene.

Dezvoltarea economiei statelor sud-mediteraneene este, fără îndoială, condiționată de atragerea unor importante fluxuri investiționale. Se impune, însă, cu acuitate, statuarea în aceste țări a unui climat propice stimulării investițiilor străine directe prin acordarea de facilități și garantarea investițiilor în condiții de risc.

În esență, crearea Zonei economice euromediteranene – prin stimularea cooperării industriale, dezvoltarea comerțului și intensificarea fluxurilor investiționale - se înscrie pe linia procesului obiectiv de mai rapidă integrare a țărilor în curs de dezvoltare în economia mondială. Consider că se impune, mai mult ca oricând, ca în ecuația procesului de cooperare și de parteneriat regional și interregional, să fie luate în calcul două fenomene majore, care vor influența pozitiv evoluția economică, politico-diplomatică și cultural-umană a statelor lumii și anume: stabilitatea politică și securitatea regională.

Se detașează, în acest context, accentuarea tendinței de atragere a țărilor nord-africane și din Orientul Mijlociu în aria de influență economică și politico-diplomatică europeană. Se acreditează în tot mai mare măsură ideea că strategia revitalizării economiilor statelor mediteraneene – afectate de actuala criză economică și financiară – va avea efecte scontate numai în condițiile intensificării relațiilor de cooperare și de parteneriat la scară regională și globală.

În opinia mea, procesul de intensificare a relațiilor de cooperare la ansamblul regiunii mediteraneene va fi marcat, la început de secol XXI, de o puternică accentuare a interdependențelor pe dimensiunile economică, politico-diplomatică și cultural-științifică.

Putem aprecia că noua arhitectură a spațiului euromediteranean trebuie să aibă ca fundament strategii viabile, adoptate la nivel național și regional în domenii de referință ale vieții economice și sociale, respectiv: raportul dintre creșterea economică și rata natalității; conservarea mediului înconjurător; modernizarea infrastructurii de transport și de telecomunicații; creșterea volumului și diversificarea structurii schimburilor comerciale; redimensionarea relațiilor de colaborare cultural-științifică; depășirea tensiunilor etnice și democratizarea vieții economico-sociale.

BIBLIOGRAFIE

Cărți și articole:

- Corm, Georges, - "Foire d'empoigne autour de la Méditerranée », în Le Monde Diplomatique, Paris, iulie 2008
- Francis Ghiles, "Actualités du dialogue euroméditerranéen », în Le Monde Diplomatique, Paris, nov. 2000
- Inotai, Andras „Towards the New Europe: some reflections about the consequences of Eastern Enlargement”, în volumul Globalization, European Integration and Economic Transformation, Institute for World Economics of the Hungarian Academy of Sciences, Budapesta, 2005.
- Isărescu, Mugur „Reflecții economice”, Academia Română, Centrul Român de Economie Comparată și Consensuală, Ed. Expert, București, 2001.
- Kapstein, Ethan „La révolution de l'information et la fracture, numérique Nord-Sud, în Revue trimestrielle Géoéconomie, nr.16/ Paris,2000-2001.
- Moldoveanu, Marcel „Mersul lumii la cumpăna dintre milenii”, Academia Română, Centrul Român de Economie Comparată și Consens, Editura "Expert", București, 2003.
- Moldoveanu, Marcel „Evoluția procesului de integrare și cooperare la scara spațiilor geoeconomice Euromediteranean, Asia-Pacific și ex. Sovietic”, volumul Dezvoltarea Economică a României, vol. II, Ed. Academiei Române, București, 2005.
- Pajovic, Slobodan "Cadrul noilor forme de cooperare regională în spațiul mediteranean", Conferință internațională Kotor-Munte negru, 1996.
- Postolache, Tudorel „Vers un idéal praticable, Notes et Reflections”, Ed. Academiei Române, București, 2007;
- Thierry de Montbrial, „Acțiunea și sistemul lumii”, Academia Română, Fundația Națională pentru Știință și Artă, Ed. Expert, București, 2003.

Periodice

- Le Monde diplomatique, Paris, Colecție 2000-2009;
- Diplomat Club, nr. 4-7, București, 2009;
- Le Nouvel Espace Economique Euroméditerranéen, document elaborat de Comisia Europeană, Bruxelles, 1996